

Nieuwe werkplek, nieuwe kansen

Eind november sloot de vestiging van het Zoölogisch Museum Amsterdam (ZMA) aan de Mauritskade 57 definitief haar deuren. Van oudsher was de Werkgroep Monitoring van RAVON hier gevestigd: half verscholen in het Oosterpark, op steenworp afstand van Artis, met vrij parkeren en gezellig midden in de stad was dit de welhaast ideale werkplek voor een hoofdstedelijk bioloog.

Lange geschiedenis

Begin jaren negentig van de vorige eeuw bedachten en ontwikkelden Annie Zuiderwijk en Gerard Smit het Meetnet Reptielen dat in 1994 officieel van start ging. Aangezien Annie een werkplek op het ZMA had, werd het ZMA de thuisbasis van de Werkgroep Monitoring van RAVON. In de jaren daarna werden achtereenvolgens Axel Groenveld, Ingo Jansse, Edo Goverse en Hielke Praagman aangesteld als medewerkers bij de meetnetten, want inmiddels was in 1997 ook het Meetnet Amfibieën gelanceerd.

Andere tijden

Het waren andere tijden in die beginjaren: het kantoor in Nijmegen bestond slechts uit Raymond Creemers en Jeroen van Delft en de werknemers van RAVON waren dus op de vingers van een hand te tellen! Dat is inmiddels wel anders want RAVON heeft inmiddels liefst 27 werknemers op de loonlijst staan en is daarmee een van de grotere PGO's. Wat niet veranderd is zijn de werkzaamheden want de Amsterdamse RAVONners houden zich nog altijd voornamelijk bezig met monitoring, hoewel zij als projectleiders tegenwoordig ook andere projecten uitvoeren.

Lekker rustig

Terwijl zich in Nijmegen een klein wonder voltrok, zo mag je de groei van 2 naar 25 werknemers wel noemen, en er twee keer verhuisd werd bleef het in Amsterdam lekker rustig: Annie ging met pensioen en Gerard bouwde zijn werkzaamheden voor de meetnetten af waardoor het kantoor in Amsterdam juist krimpde en alleen Edo Goverse en Ingo Janssen overbleven.

Geen verrassing

Niet lang na de eeuwwisseling ontvingen we de eerste signalen dat de UvA af wilde van het ZMA. In de daarop volgende tien jaar werd duidelijk dat werd ingezet op een fusie met Naturalis en enkele andere grote collecties tot een geheel nieuw instituut (NCB Naturalis) in Leiden, een van de grootste natuurhistorische collecties ter wereld. Een paar keer kregen we een definitieve verhuisdatum door die later weer werd herroepen maar begin 2011 werd duidelijk dat onze werkplek eind november 2011 echt zou gaan verdwijnen.

Science Park

Inmiddels hebben Edo en Ingo onderdak gevonden in het hypermoderne Science Park in de Watergraafsmeer. Daar delen zij een kamer met Cees Hof van NLBIF en zijn secretaresse Diana Antonius die beiden voorheen ook waren gehuisvest op het ZMA, een ons kent ons kamertje dus!

Belangrijke vooruitgang ten opzichte van de oude werkplek is het directe contact met studenten en UvA/IBED onderzoekers. Daarnaast biedt de samenwerking met IBED kansen voor (student)onderzoek en gezamenlijke projecten met IBED.

RAVON Werkgroep Monitoring

p/a IBED/UvA
Postbus 93501
1090 EA Amsterdam

Bezoekadres:
Science Park 904, kamer C4.169
1098 XH Amsterdam

Smakelijk eendje

Van een waarnemer uit het zuiden ontving RAVON de volgende observatie:

"Het was medio februari, net na de schaatspret. Ik had een oud brood over dat ik aan de vogels langs de Maas wilde voeren. Zodra je de eerste hand brood in het water gooit, vliegen de vogels die aan de andere kant van de Maas bij het dorp Blerick zitten naar de Venlose zijde. Binnen no time zwemmen en vliegen er grote aantallen vogels om je heen. Eenden, meerkoeten, verschillende soorten meeuwen en soms zwanen.

Het was die dag extreem koud en het water was zoals gewoonlijk niet bepaald helder. De eenden die in het water

Super coole levendbarende hagedis

Foto 1: 10 februari -12 Celsius

foto 2: 22 februari +7 Celsius

foto 3: 24 februari +10 Celsius

foto 4: 1 maart +10 Celsius
(Foto's: Lei Paulssen)

Het wordt algemeen aangenomen dat onze reptielen vorstvrij moeten overwinteren. Door de bank genomen is dat ook zo maar er zijn altijd uitzonderingen. De levendbarende hagedis is zo'n uitzondering.

Verschillende strategieën

Koudbloedige reptielen kennen twee verschillende strategieën om een koude winter door te komen:

- **supercooling:** hierbij blijven de lichaamsvloeistoffen vloeibaar, zelfs bij temperaturen onder nul
- **freeze tolerance:** hierbij kan een deel van de lichaamsvloeistoffen bevroren zonder letale effecten.

De tot boven de poolcirkel levende levendbarende hagedis maakt gebruik van beide strategieën.

Overwinteren onder tegel

Onlangs ontvingen we uit Zuid-Limburg meerdere berichten met foto's van een levendbarende hagedis die overwinterde onder een tegel. Op 10 februari was het liefst -12 Celsius. Bij het optillen van de tegel bewoog dit ijskonijn zelfs nog een beetje. De dagen erna werd de plek goed in de gaten gehouden en telkens werd daarbij voorzichtig een foto vanuit dezelfde positie gemaakt. Zoals te zien is heeft de hagedis telkens een beetje bewogen en zit in een net iets andere pose.

dreven waren het brood aan het eten en opeens zag ik een soort bek in het water die heel snel een bruine eend naar binnen slokte. Ik bleef naar de plek kijken maar ik zag de eend daarna niet meer. Het gebeurde erg snel en in een vloeiende beweging. De eend had geen schijn van kans. Hap, weg eend! De overige eenden hadden nauwelijks iets in de gaten.

De bek die ik zag was nogal groot. De eend paste er in geheel in, maar ik zag geen tanden. Wel zag ik een soort voelsprieten, die er uit zagen als dikke stengels. Het meest opvallend vond ik de gestroomlijnde beweging waarmee het gebeurde. Er spatte nauwelijks water op. De buitenkant van de kop van de vis en de voelsprieten waren donker van kleur en de binnenkant van de mond had een lichte kleur. Het moet een meerval zijn geweest!"

(Foto: Jelger Herder)